

Крикун Н. П.,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна, студентка 3-го курсу

Ромашко А. С.,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна, к.т.н., доцент кафедри конструювання машин, <https://orcid.org/0000-0001-8325-8880>

Гаврушкевич Н. В.,

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ, Україна, асистент кафедри конструювання машин, <https://orcid.org/0000-0002-6229-7458>

УДК 658.5

ІНТЕГРАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СТАНДАРТИ НА НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

Описана проблематика патентів, які є суттєвими для стандартів на нові технології та переваги впливу на суспільство таких патентів разом зі стандартами. Надані рекомендації.

Ключові слова: *патент, технології, стандарт, інтелектуальна власність, SEP.*

The issues related to patents, which are essential for the standards of new technologies, as well as the benefits of the impact of such patents together with standards on society, have been described. Recommendations have been provided.

Keywords: *patent, technology, standard, intellectual property, SEP.*

Якщо створюються такі патенти, які формують нові технології, то передбачається велика кількість користувачів таких технологій. Досить часто особа, яка захоче таку технологію впровадити, може потрапити в неприємну

ситуацію, коли буде змушена просити дозволи на використання десятків патентів різних володільців. Зрештою, ціна впровадження нової технології буде досить великою, а в результаті постраждає суспільство.

В курсі Всесвітньої організації інтелектуальної власності №DL-301 «Патенти» наведені випадки, коли на початку ХХ століття США не могли виготовляти літаки, бо права на ключові патенти щодо компонентів належали різним особам. Це звичайно загрожувало й безпеці держави і після Першої Світової війни була утворена асоціація, яка контролювала такі патенти та здійснювала ліцензування за розумну ціну.

Багато стандартів базуються на запатентованих технологіях. Це стосується, зокрема, галузі мобільних комунікацій, яка стандартизована та, окрім того, складається з великої кількості інновацій, захищених патентами. Для роботи кожної з мереж 2G-5G і WiFi використовують тисячі патентів. Такі стандарти зв'язку є ключовими для розвитку суспільства, наприклад, у сфері Інтернету та в таких секторах, як споживча електроніка, автомобільна промисловість та промисловість електромереж.

Як зазначено в посібнику організації зі стандартизації ETSI [1, п.7.3] впровадження стандарту може стосуватися запатентованих винаходів (SEP - патенти суттєві для стандарту) і навіть авторських прав (наприклад, програмний код). Варто зазначити що використання авторських прав суттєвих для стандарту на практиці трапляється дуже рідко.

Тобто для блага суспільства в даному питанні мають разом злагоджено працювати і просувати нові технології дві системи, а саме:

- система охорони інтелектуальної власності (в Україні Державна організація “Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій”);

- система стандартизації (в Україні призначений Національний орган зі стандартизації і наразі функції цього органу виконує Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»).

Зазначимо, що вищезазначені організації, відносяться до сфери Міністерства економіки України, але на сьогодні практика їх співпраці нам невідома, а у відкритих джерелах знайти таку інформацію не вдалось.

Світова практика показує, що впровадження об'єктів інтелектуальної власності в стандарти досліджують і Всесвітня організація інтелектуальної власності, і Європейська комісія, і Організації зі стандартизації. Хоча слід зазначити, що виникають проблеми та напрацьовуються механізми їх вирішення.

Організації, які займаються встановленням стандартів (міжнародна організація з стандартизації ISO та інші, наприклад ETSI [1], CEN та CENELEC [2]), розробили правила та практику для забезпечення ефективного ліцензування патентів, які є важливими для їх стандартів.

Середовище ліцензування має важливе значення для успіху стандарту. Це допомагає досягти широкого та швидкого поширення інновацій за розумні відрахування володільцям патентів. Патенти забезпечують стимули для досліджень та розробок, а також полегшують передачу знань. Стандарти забезпечують швидке поширення технологій та взаємодію між продуктами.

Як свідчать публікації VOIB [3], коли запатентована технологія стає частиною стандарту, органи стандартизації часто вимагають, щоб власники патентів, що розповсюджуються на компоненти стандарту, розкривали патенти, необхідні реалізації стандарту, і брали зобов'язання ліцензувати ці патенти на справедливих, розумних та недискримінаційних (далі FRAND) умовах. Також за [2] технічні стандарти і патенти, що лежать в їх основі, необхідні для їх реалізації, будуть відігравати помітну роль на світовому ринку, а це означає, що потрібне запровадження відповідних нормативно-правових актів.

Європейська комісія [4] звернула увагу на те, що власники SEP часто завищують декларації (оголошуючи патенти важливими для стандарту, коли вони такими не являються). Як правило, такі організації не оцінюють, чи є патенти справді SEP, а це створює ризики для зацікавлених осіб. Тому

потрібна неупереджена перевірка таких патентів на предмет суттєвості для стандарту. Все частіше в працях дослідників, а також в повідомленнях Європейської комісії звучать думки про необхідність встановлення додаткових вимог щодо SEP до організацій, що розробляють стандарти.

SEP цікаві для їх власників тим, що коли патент визнається суттєвим для стандарту, то для нього можлива видача всесвітньої ліцензії (хоча сам патент має територіальну дію) для просування нових технологій.

В Міжнародній організації з стандартизації ISO діє 245 технічних комітетів за різними напрямками [5], не рахуючи підкомітетів. Секретаріат кожного технічного комітету веде орган зі стандартизації країни-члена ISO. Варто зазначити, що більшість секретаріатів таких технічних комітетів очолює орган стандартизації Китаю (при врахуванні підкомітетів Китай не на першому місці).

Зважаючи на вищезазначене, ми погоджуємось з пропозиціями, викладеними в [2] щодо обміну досвідом та практиками, а саме:

- прозорість та передбачуваність ліцензійних угод, що укладаються на умовах FRAND;
- ефективність переговорів за умов FRAND;
- баланс інтересів власників стандартних основних патентів та органів стандартизації, які відповідають за впровадження стандартів;
- забезпечення збалансованих, передбачуваних та ефективних механізмів правозастосування та вирішення спорів; і
- стимулювання підвищення кваліфікації та вдосконалення практики в області FRAND, у тому числі МСП та стартапами.

Окрім вищезазначеного, ми також думаємо, що виграші той, хто не тільки має патенти в тих галузях науки і техніки, що динамічно розвиваються, але ще й до того створює технічні комітети, розробляє стандарти та просуває патенти своєї країни, як стандартоутворюючі.

Висновки. Налагодити співпрацю для напрацювання політики в сфері патентів суттєвих для стандартів між Державною організацією “Український

національний офіс інтелектуальної власності та інновацій” та Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». Сприяти появі нових технічних комітетів в Україні та приймати участь у створенні технічних комітетів в інших організаціях зі стандартизації. Напрацювати методики перевірки патентів на предмет їх суттєвості для конкретного стандарту, а також сприяти підготовці експертів. Розробити нормативно-правові акти що стосуються патентів суттєвих для стандарту (SEP). Проводити просвітницьку діяльність серед винахідників та виробників, щодо питань, які стосуються патентів суттєвих для стандарту, а також щодо переваг участі в стандартизації.

Список використаних джерел:

1. Abdelkafi N., Lanting C.J.M., Thuns M., Bolla R., Rodriguez-Ascaso A. & Wetterwald M. (2018), Understanding ICT Standardization: Principles and Practice URL: https://www.etsi.org/images/files/Education/Textbook_Understanding_ICT_Standardization.pdf (дата звернення 01.04.2023)
2. EUROPEAN STANDARDIZATION. CEN-CENELEC. URL: <https://www.cencenelec.eu/european-standardization/> (date of access: 01.04.2023).
3. Постійний комітет з патентного права. Пропозиція делегації Канади у відношенні обміну інформацією з стандартоутворюючих патентів. Сесія 34, Женева, 26–30 вересня 2022 р. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/scp/ru/scp_34/scp_34_7_rev.pdf (дата звернення 01.04.2023).
4. WIPO MAGAZINE. Worldwide activities on licensing issues relating to standard essential patents/ February 2019/By Doris Johnson Hines, Partner, and Ming-Tao Yang, Partner, Finnegan, Washington, DC, USA URL: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2019/01/article_0003.html (дата звернення 01.04.2023).
5. Міжнародна організація з стандартизації. Перелік технічних комітетів URL: <https://www.iso.org/ru/technical-committees.html> (дата звернення 01.04.2023).